

Προτάσεις για συζήτηση στην τάξη

Με αφορμή τη δράση του Ρήγα και την έκδοση της *Χάρτας*, και παράλληλα με την προβολή των σχετικών βίντεο, μπορείτε να συζητήσετε, ανάλογα με την ηλικία, το αναλυτικό πρόγραμμα και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, θέματα όπως:

- Πώς ένας χάρτης μάς βοηθάει να γνωρίσουμε τον τόπο μας;
 - Η γλώσσα του χάρτη: οι εικόνες και τα σύμβολα (γραμμικά, σημειακά, χρώματα κ.λπ.).
 - Θεματικοί χάρτες: γνωρίζουμε τη γεωγραφία, αλλά και την ιστορία και τον πολιτισμό μιας περιοχής.
- Το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών δυνάμεων για τη ΝΑ Μεσόγειο κατά τον 18^ο αι.
 - Η Γαλλική Επανάσταση και οι Ναπολεόντειοι πόλεμοι (ριζοσπαστικές τάσεις, εθνική αφύπνιση λαών της Ευρώπης // συσπείρωση ισχυρών ηγεμονιών, π.χ. Αυστροουγγαρία).
 - Οι Ρωσοτουρκικοί πόλεμοι (1768-74), τα Ορλωφικά (1770), η Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774), η Ιερά Συμμαχία (1815).
 - Η παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- Τι πνευματικές διεργασίες συνέβαιναν στην Ευρώπη (17^{ος}-18^{ος} αι.);
 - Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός – έμφαση στη Λογική και την ανάπτυξη των Επιστημών.
 - Φωτισμένη Δεσποτεία.
 - Ενδιαφέρον για κλασική αρχαιότητα – Κλασικισμός – Φιλελληνισμός.
- Πώς ζούσαν οι Έλληνες και οι υπόλοιποι λαοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον 18^ο αι.;
 - Οργάνωση των λαών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε κοινότητες (δικαιώματα // υποχρεώσεις).
 - Η παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: πώς επηρεάζεται η ζωή των κατοίκων της (φορολογία...).
 - Ελληνικές εμπορικές παροικίες.
 - Εξεγέρσεις και επαναστατικά κινήματα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.
 - Κινητικότητα / Νεωτερικότητα: Έλληνες έμποροι και σπουδαστές ιατρικής, φιλοσοφίας κ.ά. επιστημών στην Ευρώπη, επαφή με νέες ιδέες.
- Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός: Η πνευματική αφύπνιση ως προϋπόθεση για την ελευθερία.
 - Ελληνικά τυπογραφεία και εκδόσεις κατά την προεπαναστατική περίοδο.
- Για τα επιμέρους θέματα της *Χάρτας*, ιδίως τις συμβολικές παραστάσεις:
 - Αναγνωρίστε σκηνές της μυθολογίας (Ηρακλής και Αμαζόνες, Αργώ, Δευκαλίων και Πύρρα) και ιστορικά θέματα (επιτεδογραφίες Πλαταιών, Σαλαμίνας και Θερμοπυλών, Ολυμπίας και Δελφών, Αθήνας και Σπάρτης).
 - Τονίστε τους παραλληλισμούς με το σύγχρονο της *Χάρτας* ιστορικό περιβάλλον: Το διακύβευμα, την εποχή που γράφει ο Ρήγας, είναι η στρατιωτική υπεροχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε σχέση με τις δυνάμεις που μπορούσαν να συγκεντρώσουν οι μελλοντικοί επαναστάτες. Οι συμβολικές παραστάσεις αναφέρονται πολλές φορές σε συγκρούσεις του ελληνισμού με ανώτερες στρατιωτικά ασιατικές δυνάμεις (π.χ. Ηρακλής+Αμαζόνα, Έλληνες+Πέρσες) και νίκες παρά τις επιμέρους καταστροφές και δυσκολίες (Θερμοπύλες, καταστροφή και αναγέννηση στον μύθο του Δευκαλίωνα και της Πύρρας). Ο Ρήγας δίνει έμφαση επίσης στον παράγοντα της ενότητας των Ελλήνων και στο πόσο καθοριστικός υπήρξε αυτός σε σημαντικές περιόδους και στιγμές της ιστορίας (επιτεδογραφίες Πλαταιών και Σαλαμίνας, συχνές αναφορές και σχόλια στον Μ. Αλέξανδρο).
 - Προσπαθήστε, σε συνδυασμό με άλλα έργα του Ρήγα (Σύνταγμα, Δίκαια του Ανθρώπου), να διακρίνετε αρχές και αξίες που διέπουν την πολιτική ιδεολογία του Ρήγα, με αναφορά στις σύγχρονες συνθήκες: ισονομία πολιτών ανεξαρτήτως καταγωγής ή θρησκείας (βλ. Κατάλογος

- προσώπων και ηγεμόνων στη *Χάρτα*, συχνά σχόλια σε άλλους λαούς των Βαλκανίων), συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, σχέσεις με άλλους λαούς κ.λπ.
- Με αφορμή την επιμονή του Ρήγα στην καλλιέργεια της ατομικής ελευθερίας μέσω της παιδείας, ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεκδίκηση πολιτικών και συλλογικών ελευθεριών, δείτε αντίστοιχες αναφορές σε έργα άλλων νεότερων ή σύγχρονων διανοητών και καλλιτεχνών. Π.χ. “The most important kind of freedom is to be what you really are. You trade in your reality for a role. You trade in your sense for an act. You give up your ability to feel, and in exchange, put on a mask. There can't be any large-scale revolution until there's a personal revolution, on an individual level. It's got to happen inside first.” — Jim Morrison
 - Η επίδραση του έργου του Ρήγα στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια (ελληνική παράδοση // διεθνής αναγνώριση): σημαντική προσωπικότητα με ριζοσπαστικές ιδέες στο πνεύμα του Γαλλικού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, σημασία και αναγνώριση του έργου του από τους υπόλοιπους λαούς των Βαλκανίων. Δείτε π.χ. το αφιέρωμα στον Ρήγα στο Μουσείο της Πόλης του Βελιγραδίου που λειτουργεί στον Πύργο Nebojša, τις προτομές του Ρήγα σε πόλεις της Ελλάδας και των Βαλκανίων, τις απεικονίσεις του σε εικαστικά έργα, π.χ. Εγγονόπουλος κ.ο.κ.